
Okullarda Katılımlı Eğitim Yöntemi İle Homofobi'nin Üstesinden Gelmek

“Öğrencilerin Gay Ve Lezbiyenlere Karşı Tutumlarının Değişmesini Kolaylaştırma”

Bir toplantı özeti, Ayşen Bulut

Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği ile AIDS Savaşım Derneğinin işbirliği ve Bilgi Üniversitesi Psikoloji Bölümünün katkısıyla İstanbul'da, 13 Haziran 2002'de düzenlenen toplantıda sunum yapan Avustralya Deakin Üniversitesi Psikoloji Bölümü öğretim üyesi **Phd.Darly J.HIGGINS**'in söyledikleri konunun önemi, ayrıca uygulanan yöntem nedeniyle, eğitimle ilgilenen tüm ilgililerle paylaşma amacıyla özetlendi.

“Homofobi” toplumda bireylerin homoseksüellere (eşcinsellere) karşı ön yargılarla ayrımcılık yapmasıdır. Ayrımcılık bireylerin örselenmesine ve istismar edilmelerine neden olmaktadır. Homofobi (homofobik hisleri olanlar) duyanlar da stres içindedir. Onlar için de homofobi hipertansiyon ve iskemik kalp hastalıkları için risk faktörüdür.

Homofobi de diğer tutumlar gibi bireyin bilişsel, duygusal ve davranış alanlarını etkiler: Aynı cinse ilgi duymaya karşı olma, bu tür eğilimi olanlardan korkma ve onlarla bir arada olmak istememe ya da cezalandırma gibi...

Neden olarak en sık belirlenen gerçekler: 1. Homofobiklerin kendi cinsellikleriyle ilgili korkularının olması, 2. Toplum kurallarına uymayan bireyleri toplum yaşamı için bir tehdit sayma ve 3. Politik ya da dini nedenlerle rahatsız olmadır.

Homofobide cinsiyetler arası (gender) farklar vardır. Herkes kendi cinsine karşı hoşgörülüdür ama kadınlar erkeklere göre herşeye karşı daha hoşgörülüdür. Sonuç olarak erkekler, gayler, daha çok sorun yaşarlar.

İnsanlar her zaman bilmedikleri, alışmadıkları farklılıklardan korkarlar. Gâylar aynı şekilde heteroseksüelliğe karşı fobi yapmazlar. Çünkü azınlıktadırlar.

Avustralya'da 14-21 yaş grubunda %9-11 oranında gencin tam olarak heteroseksüel olmadığı belirlenmiştir (1998 Hillier). Aynı cinse ilgi duyma (Same Sex Attracted Youth, SSAY) ergenlik öncesinde belirlenen ve genetik olduğu kabul edilen (%100 genetik olduğunu söylemek zor olsa da) bir durumdur.

Okul çağlarında oluşan yaralanmalar ciddi hasar bırakır. Ergenlik öncesi belirlenen SSAY'lar için çevrelerinden gelebilecek zararların önlenmesi amacıyla Avustralya'da Victorian Health Promotion Foundation Mental Health Promotion Plan 99/2000 desteğinde, Cinsel Eğitim (Sex and Health) yapılan 14-15 yaş öğrencilere 6 saatlik özel olarak geliştirilmiş bir eğitim programı sunuldu. (Normalde okullarda sunulan cinsel eğitim programlarında homofobi için bir içerik yok ve öğretmenler zor durumda olduklarını illeterek bu konuda yardım istemişler). Program "**Pride & Prejudice**", bir psikolog tarafından geliştirildi. Öğrenciler içeriğin cinsellikle ilgili olduğunu biliyor, ancak ebeveyn ve öğretmenler ise tam olarak amaçtan habersizler.

Program, her oturumu 1 saat süren 6 haftaya yayılmış toplam altı saatlik bir uygulama. Aşağıdaki sırayla öğrenciler, kız ve erkek gençlerin belli konularda fikir ve deneyim paylaşmak için konuştukları filmleri seyredip tartıştılar. Beş hafta boyunca her hafta konular değişmekte ancak filmde konuşan gençler hep aynı idi. Konular sırasıyla aşağıda görülmektedir:

- 1- Farklılıklar ve tepkilerimiz (farklılık, normallik kavramı, bunlara kim nasıl karar veriyor, gençlerle ilgili önyargı ve ayrımcılık yapılması)
- 2- Toplumsal cinsiyet – Gender (Erkek olmak, kadın olmak, aynı cinset olanlarla ilişkiler, farklı cinsle ilişkiler)
- 3- Herkes aynı değil Homofobi ve farklı davranışlar, gay ve lezbiyenler, biseksüel ve heteroseksüellerle ilgili kelimeler, özellikler, onlara sormak istenen sorular)
- 4- Tüm sorular cevaplanıyor (Filmlerdeki konuşmacılar kendilerinin homoseksüel olduklarını ve nasıl anladıklarını açıklıyorlar ve merak edilen soruları cevaplıyorlar)
- 5- Nelerle karşılaştım (Çevrelerinden nasıl tepki gördüler, neler hissettiler. "Keşke böyle olmasaydı" dedikleri yaşantılar. Tanınmış insanlar arasında olan gay ve lezbiyenlerin iş yaşamı nasıl etkilendi, istatistik bilgiler vb)
- 6- Bütüne bakalım (Bu kez öğrencileri beş haftadır film seyredip tartıştıkları oturumlarda neler yaşadılar ve düşündüler, onlar tartışıyorlar (Lessons Learned). Videoları seyrederken gençleri beğendiklerini ama homo olduklarını öğrenince onlardan uzaklaştıklarını paylaştılar vb.)

Sonuçtan beklenen: Öğrencilerin aynı cinsten bireylere cinsel yakınlık duyanlara olan homofobi tutumuna karşı düşüncelerini yeniden düzenlemeleri (rekategorizasyon), empati duymaları ve toplumda ilişkileri artırarak birlikte sosyalleşme ile tutum değiştirmeleridir. Böylece asıl amaca; aynı cinse yakınlık duyanların örselenip şiddete maruz kalmalarını önlemeye ve sosyal birlikteliği sağlamaya ulaşılabilir.

NOT: Uygulanan eğitim yöntemi, henüz insanların birbiriyle rahat konuşmadığı cinsellik konusunun özellikle duyarlı bir alanında, bilgi vermenin ötesinde, tutum değiştirmeyi amaçlayan bir yöntem. Değerlendirme sonucu çok etkin olduğu belirlenmiş... Bu yaratıcı çalışma eğitim ve cinsel sağlık alanında çalışan tüm ilgililer için güzel bir örnek...

Daha fazla bilgi için: (Baskıda) **D.J.Higgins and R.M.King, Facilitating change in the attitudes of students toward gay men and lesbians, Health Promotion, Journal of Australia, Vol 11 (3), 2001.**